

KUTADGU BİLİĞ OKUMALARI

Türkiye Yazarlar Birliği Ankara Şubesi

Ocak 2020

ANKARA

Kutadgu Bilig Okumaları 31 OCAK 2020

1. DERS: Okumalar /Kursiyer ve Eğitimci Tanışması
2. DERS: Kutadgu Bilig Metin İnceleme ve Okuma Yöntemi Açıklamaları
3. DERS: Kutadgu Bilig Hakkında Genel Bilgiler

Kutadgu Bilig Okumaları

œ 24 Ocak 2020 Açılış

œ 31 Ocak 2020 İlk Ders

œ 5 Haziran 2020 Son Ders (56 Saat) Final**

œ Dersler Her Cuma 18.30' da başlar.

1.Ders 18.30-19.10

Ara 19.10-19.20

2. Ders 19.20-20.00

Ara 20.00-20.10

3. Ders 20.10-20.40

Kutadgu Bilig Okumaları

*** -Oylamaya sunulabilecek- Zamanlama Teklifi

18.30-19.20

19.20-19.35 15 dk. ara

19.35-20.25

Kutadgu Bilig Okumaları

Eğitimci / Şair-Yazar
Rânâ (İSLÂM) DEĞİRMENCİ

Kutadgu Bilig Okumaları

1. Ders

TANIŞMA-Eğitimci

TANIŞMA- Kursiyerler

Okumalar / Kurs Genel Bilgi ve İlkeleri

Oku!

Bismillahirrahmanirrahim

﴿ İkra / bi-ismi rabbike-lleżî halak(e)

(Alak Suresi 1. Âyet)

«Yaratan Rabbinin adıyla oku!»

Oku!

“Oku!” emriyle başlamış hayat. Öyleyse dünyaya gelen her insan “okuyucu” olarak doğar. İnsan dünyaya “merhaba” dediği anda, hemen yazar olamayacaktır ama okuyucu olacaktır, ilk çevresine baktığı vakit. Olmalıdır da. Ona verilen ilk görev budur. Demek ki okuyucu olmak insan olmanın en temel ve en öncelikli şartlarından biridir. Derler ki dünyaya gelen bir çocuğun ilk altı yılında zeka gelişiminin büyük bir kısmı tamamlanır. Gözünü hayata açan insan ne ile, hangi misyonu ile kendini tamamlar? Elbette, “okuyucu” olmasıyla...

Oku!

İnsan beşikten mezara kadar okuyacaktır. “İyi de; altı yedi yaşında “yazı”yı öğrenen insan, nasıl olur da daha bebekken okuma sorumluluğu ile karşı karşıya bırakılır? O zaman, “kitap”, “yazı”, “yazar”, “okur” bizim bildiğimiz anlamların dışına taşan anlamlar mı taşıyorlar?” diye sormalıdır, insan.

Oku!

OKU! En şümullü emirdir, insanoğlu için. O zaman “kitap” sınırsız bir okyanus olmalı. Kitap, kâinatın kendisi olmalı. Kitap, dünya olmalı. Kitap dünyaya gelen insanın bizatihî kendisi olmalı. Kitap canlı cansız bütün varlıklar olmalı. İşte kitabın gerçek mânâsı budur. Ve bu mânâlar ile baktığımızda insan; başta kendisi olmak üzere “her biri birer orijinal kitap olan” hayatı, kâinâtı, dünyayı, insanları ve tüm varlıkları “büyük bir özenle okumalı” ve okuduklarını kutsal emanet bilerek, çevresiyle paylaşma bilinciyle ilmik ilmik işleyerek, bilgiye ve yüreğe dönüştürüp yazıya geçirmelidir.

Oku!

Okuyucu olduğu iddiasında olanlar; önce “kendini bilmeli” ya da “kendini bulmalı”dır. O kadar basiretli okuyucular vardır ki, dünyaya gözlerini açmış; her şeyden evvel ve yalnızca kendini bilerek ve bularak bütün canlıları, çevresindeki tüm insanları, hayatı ve kâinatı lâyıkıyla okuyabilmiştir.

Oku!

Zira, ancak “Gören göze örnek var!”

İşte, kendini bilmek ya da diğer deyişle, “kendini okuyabilmek” en zor ama en kıymetli, en anlam yüklü fazilettir, insan için.

OKU! (Kitap Gibi)

- ❧ Görmeyen ve hissetmeyen insanın okumasına ve anlamasına imkân var mı? Oysa insan ve hayat şiir gibi, su gibidir; anlayana! Kendini bulana!.. Yüreğinizin varlığıyla onaylayın ki, kendini bulan, bir taraftan “okuyacak kitabını” bilecektir; diğer taraftan okuma üslûbuna, okuduğunu anlatabilme inceliğine erecektir.
- ❧ (KİTAP GİBİ-Deneme- / İnsanın Yazısı EDEBİYAT Kitabından Rânâ İSLÂM DEĞİRMENCİ)

Kutadgu Bilig Okumaları

☞ İnaniyoruz ki

'gören', 'hisseden' ve 'oku emri'ne

baş koyanlar bugün burada

KUTADGU BİLİĞ OKUMALARINDA bir araya geldi.

☞ Her birimizin dileği okuma üslûbu içinde okuyabilme, anlayabilme erdemine erebilmektir. Bize insan olma erdemini bin yıldır aynı tazelikte anlatan **Kutadgu Bilig Eserini Okumalarımız** hayırlı olsun.

NOT!

- ☞ Sunum sırasında altı çizili kelime ve kavramları not alın.
- ☞ Sunum sonunda sormak üzere sorularınızı not alın.
- ☞ Sunum sırasında aklınıza gelen yeni yorum ve tespitleri not alın.
- ☞ Teşekkür ederim.

EĞİTİMCİ TANITIM

- 1. Selamlaşma / Takdim
- 2. Okumalar ve Kurstaki Bağlayıcılıklar (Eğitimci ve Kursiyerler için)
- Okumalar;** Türkiye Yazarlar Birliği ve MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Protokolü ile Sertifikalı Kurstur.

Rana İSLAM DEĞİRMENCI

Birkaç Söz:

- ∞ Edebiyata Yaklaşımına Dair
- ∞ 'Eser İnceleme' Yaklaşımına Dair
- ∞ 'Öğrenme' ve 'Talebe' olma yaklaşımına dair

SÖZ BAŞI

- ❧ EDEBİYAT BİLİMDİR
- ❧ EDEBİYAT SANATTIR
- ❧ EDEBİYAT KÜLTÜRDÜR
- ❧ EDEBİYAT 'İNSAN'I MERKEZ ALIR VE İNSANIN İYİYİ, GÜZELİ, DOĞRUYU, FAYDALIYI AKIL VE YÜREKLE BULMASININ YOLLARINI VERİR.

❧ (*Edebiyat Nedir? -Makalesinden RİD-*)

SÖZ BAŞI

“Okuma- yazma- anlama- yorum yapma” ile “ konuşma ve dinleme”, bütün bilim dallarının giriş kapısıdır. “Düşünce, duygu ve hayallerdeki beyin fırtınası ile bütün bunlara bağlı estetik anlayışı” ise hangi bilim ve sanat dalına ilgisi olursa olsun veya hangi zekâ türünde baskın olursa olsun bütün insanların manevî hazinesidir. İnsanın toplumsal ve sosyal varlık olarak kendini ifade etmesinde hangi zekâ türüne daha fazla ihtiyacı söz konusu olabilir, sizce? Hangi alanı seçmiş olursa olsun, bir insanın baskın olduğu zekâsını ortaya koyabilmesinde Edebiyat alanının hangi faaliyetlerinden söz edilmez ki? Şunun farkına varmalıyız ki; insan olarak bilgiye, sanata, kültüre, düşünceyi geliştirmeye, kendini ifadeye, iletişime, yeni şeyler üretmeye, problemlerimizi çözmeye, mutluluk ve başarının yolunu bulmaya gerek duyuyorsak; edebiyat alanında yetişmek, gençlerimizi bu alanda yetiştirmek zorundayız. Çünkü, edebiyat hayatın ritmini yakalamaktır.

Çünkü, EDEBİYAT HAYATTIR.

‘Edebiyat Hayattır’ Makalesinden... R.İ.D.

SÖZ BAŞI

Bendeniz sizinle yürüyen bir yolcuyum!

Öğrenme / Öğretme

‘İnsan Hayat Boyu Öğrencidir.’

“Öğretmen her şeyi bilir, buna karşılık öğrenci bilmez, ancak ona anlatılanı taklit eder, zaten taklit etmelidir de” zihniyetiyle öğrencinin her şeyi öğrenemeyeceği ya da bilgiye direkt ulaşamayacağı tezini uzun yıllar sürdüren eğitimimizde, bu sözü edilen tekniklerin ışığında artık, “**tam öğrenme**”yi, daha da ileriye giderek “**hayat boyu öğrenme**”yi yeniden keşfediyoruz. Bu yeni yaklaşımla (bu yaklaşımın yansıması olan yeni eğitim programlarıyla) günümüzün öğretmeni, her şeyi bildiğini iddia edemeyecek, yaşı ne olursa olsun, kendini tam öğrenmeye adanmış olan insan bilgide ileri olacaktır. Öğretmen, sadece öğrenmenin yolunu gösteren “rehber” konumuna gelecektir. (Hatırladınız mı, “**Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz**” ve “**Akıl, yaşta değil baştadır**” bizim eğitim anlayışımızın sırlarıydı. Unutmuşuz galiba.)

‘Edebiyat Hayattır’ Makalesinden...

Söz Başı

☞ EDEBİ METNE YAKLAŞIM

☞ Bir dilin (ve edebiyatın) ancak o dilin metinlerinden öğrenilebileceği esasına inandığımı vurgulamakla yetinmek istiyorum. Edebiyat Tarihini ve Türkçenin gelişimindeki rolünü ise aşağıdaki cümlelerle hatırd tutmanın yazımın iyi anlaşılmasına vesile olacağına inanıyorum:

☞ “Edebiyat tarihi öncelikle metinler tarihidir. Metnin bize verdiği ise san’atkârın iç âlemidir. Bunu muasır ilmin hudutları (modern bilimlerin çerçevesi) içinde psikoloji, fizyoloji ve bilhassa psikopati bakımlarından inceleyip san’atkârın ruh portresini vücûda getirmeden bilgi, his, fikir, hayâl melekelerindeki kudretini muayyen usûllerle (çeşitli yöntemlerle) ortaya koymadan onu edebiyat tarihi içine oturtamayız. Bu tedkik (inceleme) insan denen problem üzerinde olduğu için çok şümûllüdür. (kapsamlıdır.) (TARLAN;14)

☞ (Bilgi, his, hayâl melekelerinin gelişmesi ancak ve ancak dilin gelişmesi ile mümkündür.)

☞ ‘Osmanlı Türkçesi ve Divan Şiiri’ makalesinden... R.İ.D.

Tanıtım

- ❧ 5. Kutadgu Bilig Okumalarında Kaynaklar
- ❧ 6. Kutadgu Bilig Okumalarında Hedef ve Amaçlar
- ❧ 7. Kutadgu Bilig Okumaları Genel Çerçevesi / Planı
- ❧ 8. Kursta İletişim ve Koordinasyon (İletişim ağı, Devam Listesi, İş Bölümü vb.) (Planlama*)
- ❧ 9. Kursiyerlerin Kendilerini Tanıtması

Şu an için 35 Kursiyer Kayıtlıdır. (Eksikler*)

Kaynaklar

☞ Takip Edilecek Kitap

'KUTADGU BİLİĞ' - Çeviren Yaşar ÇAĞBAYIR

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları

☞ Sözlük

☞ Not Defteri / Ajanda/ Dosya

☞ Ders Notları

☞ Ve diğerleri (Kaynak Kişiler, Dil Bilgisi Kitabı vb.)

Hedef ve Amaçlar*

PROGRAM çerçevesinde OKUMALARIN / KURSUN AMAÇLARI

Kutadgu Bilig Okumaları Kurs Programı'nı tamamlayan bireyin;

1. Kutadgu Bilig'in yazıldığı kültürel, sosyal, siyasi ve ekonomik ortam hakkında bilgi sahibi olması,
2. Eserin müellifi Yusuf Has Hacip hakkında bilgi sahibi olması,
3. Kutadgu Bilig'in Türk-İslam Edebiyatı içindeki yerini, değerini ve önemini kavraması,
4. Eserden hareketle Müslüman Türklerin aile hayatı ve sosyal yaşamları hakkında bilgi sahibi olması,
5. Karahanlı devleti özelinde, Türk-İslam devletlerinin siyasi ve sosyal yapılarını kavraması,
6. Kutadgu Bilig'de işlenen ve dört karakter üzerinden anlatılan meseleyi, ahlaki, siyasi, edebî ve kültürel açılardan kavraması ve yorumlar geliştirmesi,
7. Kutadgu Bilig'te yer alan ahlaki tavsiyelerin önemi ve değerini kavraması,
8. Kutadgu Bilig adlı eserin muhtevası hakkında genel hatlarıyla bilgi sahibi olması,
9. Kutadgu Bilig adlı eserin Türk-İslam kültürü içerisinde ahlaki, siyasi ve edebî açılardan kurucu metinler arasında olduğunu örneklerle açıklayabilmesi, amaçlanmaktadır.

Yöntemler*

- ❧ Programın uygulanmasında programa katılanların, her bir ders öncesinde verilen beyitleri okumaları ve onlar hakkında yorumlar hazırlamaları istenecektir.
- ❧ Uygulamalar mümkünse yuvarlak masalarda ve grup çalışmaları ile uygun ortamlarda gerçekleştirilecektir.
- ❧ 9. Program süresince, bireylerin merak uyandırma ve planlama, araştırma ve keşfetme, çözümlenme ve derinleştirme, paylaşma ve yaşantıya uygulama etkinliklerini gerçekleştirmeleri sağlanarak bireyin öğrenmeye etkin katılımı desteklenmelidir.
- ❧ 10. Programın uygulanmasında eğitimciler, bireylerin yeterliliklerinin değişmesi ve gelişmesine katkıda bulunacak bir rehber niteliğinde olmalıdır.
- ❧ 11. Öğrenme-öğretme etkinliklerinde katılımcı düzeyine, eğitim ortamına ve çevre etkenlerine göre bireyi aktif kılan öğrenme-öğretme yöntem, teknik ve stratejileri kullanılmalıdır

*MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Sosyoloji ve Kültürel Çalışmalar Alanı KUTADGU BİLİG OKUMALARI KURS PROGRAMI

<http://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=76&alan=Sosyoloji%20ve%20K%C3%BClt%C3%BCrel%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar>

KURS PLANI*

ANKARA-ÇANKAYA İLÇE MEM HALK EĞİTİM VE AKŞAM SANAT OKULU MÜDÜRLÜĞÜ KUTADGU BİLİG OKUMALARI KURSU YILLIK ÇALIŞMA PLANI

Kurs: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü ve TYB (Türkiye Yazarlar Birliği) İş Birliği ile TYB Ankara Şubesi
Eğitim-Öğretim Yılı: 2019 / 2020
Toplam Ders Saati: 56

HAFTA	TARİH	SAAT	DERS	KONU VE KAZANIMLAR
OCAK III	24 Ocak 2020	18.30- 19.10	1.	Açılış Kursiyerlerle Tanışma
			2.	Kutadgu Bilig Hakkında Genel Bilgiler / İlk Ders
			3.	Kutadgu Bilig Metin İnceleme ve Okuma Yönteminin Anlatılması
OCAK IV	31 Ocak 2020	19.20- 20.00		Kutadgu Bilig Okumaları Mesnevi Nazım Şekli ve Şiir Tahlili
				Yusuf Has Hacib'in hayatının anlatılması
			3.	Yusuf Has Hacib'in yetişmesi ve edebî yönü hakkında bilgilerin verilmesi
ŞUBAT I	7 Şubat 2020	18.30- 19.10	(4) 1.	Kutadgu Bilig'in kelime anlamı ve uzanımlarının açıklanması
			(5) 2.	Kutadgu Bilig'in kaleme alındığı ortamın siyasi, kültürel, sosyal, felsefi ve ekonomik yönlerinin açıklanması
			(6) 3.	Kutadgu Bilig'in dili üzerindeki bilgilerin verilmesi

		20.40		
HAZİRAN I	5 Haziran 2020	18.30- 19.10	(55) 1.	Yusuf Has Hacib'in idealize ettiği hayat anlayışının (yazılı-sözlü olarak) ifade edilmesi –(Bireysel Çalışma)
		19.20- 20.00	(56) 2.	Eser hakkında genel değerlendirme
		20.10- 20.40	3.	Eser hakkında genel değerlendirme

*Açıklama:

A. Kazanım-Hedef ve Davranışlar: 'Okumalar' metin merkezli ve metin tahliline dayanır.

1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder.
2. Şiirin / beyitin temasını belirler.
3. Şiirde ahengi sağlayan özellikleri/unsurları belirler.
4. Şiirin nazım biçimini ve nazım türünü tespit eder.
5. Şiirdeki mazmun, imge ve edebî sanatları belirleyerek bunların anlama katkısını değerlendirir.
6. Şiirde söyleyici ile hitap edilen kişi/varlık arasındaki ilişkiyi belirler. A.1. 7. Şiirde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler.

B. Yöntem ve Teknikler: Okumalar 'öğrenci/ kursiyer' merkezli aktif/ kabılımcı yöntemle yapılacaktır.

Ayrıca;

Takrir, soru - cevap, beyin fırtınası, problem çözme, inceleme, uygulama gibi yöntemler aşağıda formüle edilen teknikler yardımıyla kurs boyunca uygulanacaktır: tümünden gelim+ analiz+ sentez+ tüme varım--- tümünden gelim+ analiz+tümevarım+sentez+ değerlendirme---- analiz+ tüme varım+ sentez+ değerlendirme

KURS ÖĞRETMENİ

Rana DEĞİRMENÇİ
Türk Dili ve Edebiyatı Öğrt.

Uygunur
.... / ... / 2020

Kutadgu Bilig Okumaları

☞ **Alt ve Tamamlayıcı Bilgiler**

☞ **Şiir ve Şiir Tahlili (Ders Notu 1- 31 Ocak 2020)**

Kutadgu Bilig Okumaları

2. DERS

Eserin Metin İnceleme ve Okuma Yöntemi
Açıklamaları

Bir Okuyucu Olarak Mehmet Âkif

- ❧ Âkif-kitap ilişkisine tekrar dönelim. Şişirme olmayan kitaplığındaki eserleri nasıl okuyordu Âkif? Cevabı Mithat Cemal veriyor: “Kitabı önce toptan, sonra altını çizerek, sonra tenkit ederek okur, dördüncü okuyuşta intihaplarını yapırdı. Az eseri çok okurdu. O gece bir aralık, bir kitabı bitirmek kolay değildir, dedi.”
- ❧ **İntihap** (seçme) = alıntı yapma, not etme, tefekkür etme

Okuyucu Âkif

Âkif'in okumasının eğitimle ilgili bir tarafının bulunduğuna işaret etmişim. **Bu tarafıyla okuyucu bir öğrencidir.** Kitabı bütün girdisi, çıktısıyla sonuna kadar tanımak; metnin okuyucuya açılmadık bir yönünün kalmaması anlamında bir öğrenmedir bu. Okuyucunun kitabı bütünüyle avucunun içine alması, onu bu yönden bitirmesidir. **Ancak şunu hemen belirtelim ki, yüksek vasıflar taşıyan bir sanat eseri için "bitirme" sözünün görece bir anlam taşıması kaçınılmazdır. Bir sanat eserini, bir sanat metnini bütünüyle bitirmek mümkün değildir.** Yeni bir bakış, farklı bir çerçeve içine yerleştirerek bakmak, daha önce farkına varılmayan bir boyutuyla diriltecektir o eseri.

Okuyucu Âkif

- ❧ Zihnî aktivite bakımından çalışkan bir okuyucudur Âkif. Mithat Cemal'den izleyelim: “Okurken de yazarken de başının bütün melekeleriyle çalışkandı. “Okudum” demesi “Anladım” demektir.” Bu konuda Âkif için baş vurabileceğimiz bir başka tanık da Ömer Rıza Doğrul'dur. Şöyle diyor: “Âkif gibi okuyana nadir tesadüf olunur. Bir eserden ne öğrenmek mümkünse hepsini öğrenmeden ve lâıyıkıyla öğrenmeden, unutmayacak bir halde öğrenmeden eseri bırakmazdı. Okuduğu her eseri birkaç kere okumaktan çekinmez, iyice anlamadığı her noktayı erbabına müracaat ederek lâıyıkıyla anlamadan eseri bırakmazdı.”
- ❧ “Erbabına müracaat etmek” bir yönüyle bizi yine aynı noktaya sevk ediyor: Öğrenme faaliyeti... Yaratıcı muhayyilenin ürünü olan eserlerde bu yön, daha çok, eserin içine oturduğu kültürel dokuyu ifade etmektedir.

Okuyucu Âkif

- â Âkif, hayatının çeşitli dönemlerinde erbabından bazı eserleri okuduğu gibi kendisi de yetiştirme kabiliyeti gördüğü gençlerle ilgilenmekten geri durmamış, onlara bazı kitapları **okutmuştur**.
- â ....On sekiz sayısına ulaşacak kadar bir kitabı başka birine okutmak. Bu okutmalar Âkif için de bir okumadır aynı zamanda. Burada okuyanların her seferinde değişiyor olmasını da düşünmek lâzım. Âkif, bir yönüyle öğretici konumundadır bu okumalarda. Fakat Âkif'i "**okutan-okuyucu**" durumuyla ele alalım. O, şahıs olarak bir bilgi taşıyıcısı ve aktarıcısı değildir yalnızca. Bir şair (sanatçı) duyarlılığına sahiptir aynı zamanda.
- â (Mahir İz'in Hatırası Hâfız Dîvân'ı Okuyuşu) *Bir Okuyucu Olarak Mehmet Âkif- Âlim Kahraman)

OKUMALAR 2

- ❧ (Anlama- Yorumlama) Düzeyinde Okumalar :
- ❧ Böylesi önemli klasikler nasıl okunur, diye tekrar düşündüm ve bir küçük araştırma yaptım:
- ❧ Üstad Hayati İnanç ile Prof. Dr. Kadir Canan'ın klasikleri okumalarına bir göz attım. Aslında, üniversiteden beri başta şiir olmak üzere tüm edebî eserlerde -isimlendirmelerde ve kullanışlarda bazı farklılıklar olsa da- 'okuma', 'şerh', 'açıklama' biçimlerini kullandığımızı gördüm.

OKUMALAR

- œ Öncelikle size bu okumaları sıralamak istiyorum, sonrasında ise bizim Kutadgu Bilig Okumalarında 'nasıl bir okuma yöntemi' kullanacağımız üzerinde duracağım.
- œ 'Okumalar'ın çok farklı yöntem ve teknikleri olmasına karşılık, bu okumaları yedi temel okuma biçiminde toplayabiliriz:

OKUMALAR

1. Kavramsal Okuma Biçimi: *

☞ Metinde geçen temel kavramların tespiti ve tespit edilen kavramların birbirleri ile ilişkilerinin saptanması. Böylelikle bir anlamda 'Metnin Omurgası' çıkarılır.

☞ Yenilerin 'Kavram Haritası' dediği şeye benzer.

OKUMALAR

2. Sosyolojik Okuma: Ya da 'sosyolojik bağlam'. *

☞ Metnin hangi sosyolojik şartlarda yazıldığıının tespiti. Bu sosyolojik şartların; yani metnin yazıldığı dönemin siyasi dönemi, sosyal olayları, zihniyeti (kişisel ve toplumsal bakışı), edebiyat dönemi, inançları vb. Metnin ve Yazarının / Şairinin bu sosyolojik şartlarla ilişkisi

OKUMALAR

3. **Hermenotik Okuma: (Yorum Bilim)** Bir başka deyişle 'Metin İçi Bağlam'. *

Metinde anlaşılmayan bölümleri açıklamak için kullanılan yöntem. Öncelikle dinî metinlerde, sonra felsefede, sonra da sosyal bilimlerde kullanılmıştır.

Bu yöntemi Edebiyat için, yani 'edebî metinler' için kullandığımızda şu tablo karşımıza çıkar:

- ☞ Bir kelimeyi / sözcüğü anlamak istiyorsan; cümleye bak -)
- ☞ Bir cümleyi anlamak istiyorsan; paragrafa-)
- ☞ Bir paragrafı anlamak istiyorsan paragraflar içindeki yerine bak!

OKUMALAR

- ❧ **Öğrenciler Osmanlı Türkçesi bir kelimenin anlamını bana sorduklarında ilk sorduğum soru şu:
- ❧ 'Cümlede nasıl geçiyor ya da kelimenin geçtiği cümleyi bir okur musun?'
- ❧ Çünkü kelimeler cümle içinde, buldukları yere göre başka anlama da gelebilirler. Kelimeler, sözlük anlamları dışında buldukları / kullanıldıkları yere göre başka anlamlar kazanabilir.
- ❧ Yani bağlam / kullanım anlamı belirler. Kullanımın anlamı belirlemesi 'sezgi' ile de ilgilidir.

Anlam ve Yorum

Hermetik yaklaşım metni anlamak için onun oluşum sürecinin tersi bir yol izlenmesi gerektiğini düşünür; yani yorumcu kavramdan (metinden) yola çıkar ve ancak en son aşamada yazarın başlangıçtaki niyetine ulaşmaya çalışır, sezgi yoluyla yazarın çıkış noktasını tahmin eder.

Yorum*

OKUMALAR -ANLAM

- ❧ Bu okuma ile az evvelki daire (kelime, cümle, paragraf, metin dairesi) o kadar genişleyebilir ki;
- ❧ 'Bu kitabın medeniyet içindeki yeri, anlamı nedir' sorusunu bile en nihayetinde sorabiliriz. Kaldı ki bugün başladığımız 'Okumalar'ın amaçlarından biri de bu geniş çaplı soruya cevap/ lar aramaktır. Okumalarımızın sonuna doğru bu sorunun cevabını her birimiz bulabiliriz.

OKUMALAR-ANLAM

- ☞ Ayrıca bu tip okumada 'imge'lerin, 'söz sanatlarının', 'anahtar kelimeler'in anlaşılması / yorumlanması da söz konusudur.
- ☞ **Şiir İnceleme Ders Notuna Bakınız...**

OKUMALAR

4. Karşılaştırmalı Okuma Biçimi: (-)

- ☞ Aynı dönemde yazılmış aynı türdeki benzer konuları yazmış yerli ya da yabancı eserleri karşılaştırmak. Metinler / Eserler arasındaki benzerlik ve farklılıkları bulmak.

OKUMALAR

5. Yapısalcı Okuma: -*

∞ 'Bu eserin dip anlamı nedir? En derinlerde metin bize ne diyor? Metnin dibinde yatan temel fikir ne? Metnin ana fikri, özü nedir? Gibi sorulara cevap bulmak için yapılan okumalar.

OKUMALAR

6. Pragmatik / Faydacı Okuma: *

☞ Bir diğer adı da güncel okumadır. İki temel soruya cevap aramak için yapılan okumalardır.

a.Bu eser (eserde anlatılanlar) benim işime yarar mı?

b.Bu eser bugün bana ne diyor? Ondan kendime nasıl dersler çıkarabilirim?

OKUMALAR

7. Eleştirel Okuma: -*

Bu okuma biçimini de iki temel yolla yapmak mümkündür.

a. İçeriye göz gezdirerek: Metin kendi içinde tutarlı mı? (Bağdaşıklık) Metinde çelişkiler, mantık hataları var mı? (-)

b. Dışarıdan bir gözle: Eseri okuyucunun kendi düşünceleri ile karşılaştırması ya da başkasının (başka yazar ve düşünürlerin) düşünceleri ile karşılaştırılması; kritik edilmesi; düşüncelerin zayıf ve güçlü noktalarının bulunması *

YAZMA / NOT ALMA

ÖNERİ: BİR DOSYA, BİR AJANDA KULLANINIZ.

- ❧ Farklı not tutma ve not alma yöntemleri olmakla birlikte, asıl geçerli ve yararlı olanı kendi “not tutma” ve “not alma” yöntem ve stillerinizi geliştirmeniz ve bu yöntemleri kullanmanızdır.
- ❧ Yine de size not tutarken ve not alırken üç temel konuda ipucu verebilirim:

YAZI İNSANLIĞIN HAFIZASI

- Renkli kalemleriniz olsun. Kitap okurken, bir dersi, bir konferansı dinlerken not almak için yanımızda bulunduracağınız renkli kalemler işaretleme, çizme, sınıflandırma, numaralandırma ve başlık koymada işimize yarar.
- Okurken “not almak” için; bir dosya kağıdını sekize bölün. Elde ettiğiniz (sekizde birlik) kağıt parçasına -veya bu boyutlardaki renkli postite- “not fişi” denir. Her bir not fişine kitaptan aktarmak istediğiniz kelime, cümle ve paragrafı ekleyebilirsiniz. Bu fişleri konu, tema, yazar-bilim adamı ismi, kitap ismi gibi temel kategorilere ayırabilir; fişlere alıntı / not yanında “(küçük ya da geniş) yorumlar”ınızı da ekleyebilirsiniz.

YAZI VE NOT ALMA

- ❧ Bu “okuma fişleri”ne yazdıklarınızı daha sonra “ana defter”e ya da “AJANDA/ DOSYA”ya düzgün cümlelerle aktarabilirsiniz.
- ❧ Dinlerken not almak biraz daha farklıdır. Genellikle bir derste ya da bir seminer, konferansta kullanılır. Konuşmacı normal konuşma hızında konuşur. Onu dinleyerek yazanlar ise yazmada konuşmacının hızına göre yavaş kalır.
- ❧ Dinlerken elinizdeki Not Defterinize kendi cümlelerinizle not alınız. Konuşmacının cümlesini iyi dinleyerek, anladığınızı kısa ve öz kendi cümlelerinize çeviriniz.

NOT ALMA

- ☞ Konuşmada geçen kelime, deyim, terim, kavram, kaynak kişi, eser ve yer adlarını not ediniz. (Muhtemelen yeni duyduğunuz) “şifre”leri daha sonra araştırınız. Öğreniniz.
- ☞ Bazı anlatımları kendinize has kısaltmalarla kısaltabilirsiniz. Bazı anlatımları- kendi zihin haritanıza göre- kendinize has formül ya da şemalar haline dönüştürebilirsiniz.

NOT ALMA

- ❧ Konuşmadaki bazı konuları not alsanız da tam olarak anlayamazsanız. Konu edilen bilgiyi anladığınız kadar not alınız. Fakat bu yarım anladığınız konunun yanına (*Bu konu araştırılacak, sorulacak...şeklinde) not ya da renkli işaret düşerek, konuyu daha sonra araştırınız. (Araştırmanızı arşivinize kaydediniz.)
- ❧ Kendinize has, tuttuğunuz ve aldığınız bu notları, “ajanda”ya / bilgisayar dosyanıza düzgün ve anlaşılır ifadelerle tekrar yazınız. Bu “özel yazıya / arşive” not tutmalara ilaveten, “ARAŞTIR” uyarısı yaptığınız yerleri de araştırarak; bu araştırmaları da ekleyebilirsiniz.

Okumalarda İzlenecek Yol

- ❧ 1. Kursa devam esastır. 56 saatin beşte biri (1/5'İ) kadar devamsızlık hakkı vardır.
- ❧ 2. Kursta yardımcı kitap kullanılır.
- ❧ 3. Not Defteri ve Dosya / Ajanda kullanılması önerilir.
- ❧ 4. Dersler 'öğren(i)ci merkezli' ve 'aktif yöntem' kullanılarak işlenir.
- ❧ 5. 'Metin Tahlili / Şerhi' yöntemi ile yapılacak okumalarda (anlama, kavrama, yorumlama) çalışmaları yapılır. İdeali yuvarlak masa oturumudur.

Okumalarda İzlenecek Yol

Her hafta 1. Ders Eğitici gerekli temel ve alt bilgileri verir.

- 2. Ders -birlikte- OKUMA ve ANLAMA çalışmaları yapılır. Açıklanamayan yerleri eğitimci tamamlar.
- 3. Ders: Sınıf içi aktif yöntemle soru-cevap şeklinde 'yorumlar' ve 'tespitler' ele alınır.
- Derse gelmeden önce 'okuyucular' dersin konusu bölüme hazırlanıp (en azından okuyup) gelebilirler.
- Eğitici tarafından verilen soru, uygulama ve alıştırmaları hazırlanarak gelmeleri okumaların verimini artıracaktır.

Okumalarda İzlenecek Yol

❧ METİN ŞERHİ

- ❧ (O haftaki konuya göre Şiir Tahlili ve Metin Okumaları Yöntemlerinden biri ya da birkaçı derslerde uygulanır.)
- ❧ 6. Metin Okuması (seslendirmesi) öğren(i)ciler tarafından da yapılabilir.
- ❧ (Orijinal Metin yansıtılır. Metindeki asıl kelimeler tanınır.)
- ❧ A. Bugünkü Türkçe ile Metin okunur.
- ❧ B. Metnin arka planındaki bilgiler ve alt bilgiler verilir.
- ❧ C. Kelime ve kavramlar tespit edilir. Açıklanır.
- ❧ D. Okumaya katılanlardan ilk yorumlar alınabilir.
- ❧ E. Eser beyit beyit (bölüm bölüm) okunur ve açıklanır.

❧ Bknz. Şiir Tahlili

Okumalarda İzlenecek Yol

- Okumaların bazı temalarına uygun olarak alanında uzman konuşmacılar derslere konuşmacı olarak gelebilir.
- Bazı temalarda / derslerde -kursiyerler- yorum ve tespitlerinden oluşan kısa yazılı anlatımlarını sınıfla paylaşabilir.
- Kurs sonunda kurs bitirme değerlendirmesi yapılır.

Okumalarda İzlenecek Yol

- İzleyeceğimiz Asıl Yol:
İnsanı kamil olma yolunda
- Adalet duygusu içinde, uyanık, iyi niyetli, erdemli aklını ve yüreğini 'güzel' olan için kullanan
- Devletli (İki cihanda mutlu) olabilmemizdir.
- Hepimize hayırlı ve uğurlu okumalar diliyorum.

Kutadgu Bilig Okumaları

3. DERS

Kutadgu Bilig ve Müellifi Hakkında
Genel Bilgiler

KUTADGU BİLİĞ

İslami dönem Türk edebiyatının ilk eseri olan Kutadgu Bilig, 11. yüzyılın başlarında Balasagun'da doğmuş olan Yusuf Has Hacip'e aittir. Balasagun'da yazmaya başladığı Kutadgu Bilig adlı kitabını 1069 yılında Kaşgar'da tamamlayarak Karahanlı hakanlarından Tabgaç Buğra Han'a sunmuştur.

KUTADGU BİLİĞ

✧ Eserin temelinde kâmil insan kavramı yatmaktadır. Özellikle insanı geliştiren ve güçlendiren faziletler dikkati çeker: Bilgi edinmek, okumak, güzel yazmak, çeşitli bilimlere sahip olmak, sevilen millî sporlara ve maharetlere değer vermek başta gelir. Bir yönü ile bir nasihatname niteliğinde olan Kutadgu Bilig, başka bir yönü ile de bir siyasetname karakterindedir.

KUTADGU BİLİĞ

ÖZELLİKLERİ

- ❧ Kutadgu Bilig, Hakaniye lehçesiyle yazılmış, didaktik bir eserdir.
- ❧ “Mutluluk veren bilgi” anlamına gelmektedir.
- ❧ İnsana her iki dünyada gerçekten kutlu olmak, mutlu yaşamak için gerekli yolu göstermeyi amaçlayan bu kitap, aruz vezni ile yazılmıştır.

ÖZELLİKLERİ

- ❧ Nazım şekli mesnevidir. Ayrıca içerisinde pek az miktarda dörtlükler de vardır. “Mesnevi”**
- ❧ Edebiyatımızda aruz ölçüsünün kullanıldığı ilk eser olarak kabul edilmektedir. “Aruz ölçüsü”
- ❧ Eserde adaleti, akı, saadeti ve devleti temsil eden dört kahramanın çevresinde gelişen olaylarla yazar, devlet idaresinin ve sosyal düzenin nasıl olması gerektiğini anlatır. ‘Alegorik ifade’ ***
- ❧ Kutadgu Bilig, Karahanlılar çağının siyasi ve kültürel bakımdan önemli bir merhalesini temsil eder.

ÖZELLİKLERİ

- ❧ Kutadgu Bilig, alegorik bir münazara karakterindedir. Münazaranın kahramanları dört kişiden ibaret olmakla beraber, genel olarak ağırlık noktalarını, iki kişi arasındaki konuşmalar oluşturur. (Kün-toğdı: kanun; Ay-toldı: saadet; Ögdülmiş: akıl; Odgurmış: akıbet)
- ❧ Kutadgu Bilig, dil özellikleriyle olduğu kadar düşünce derinliği ve zevk inceliğiyle de yeni bir çığır açan eserlerdendir.

ESERİN EDEBÎ DEĞERİ ve İÇERİĞİ

☞ Kutadgu Bilig 950 yıllık bir geçmişi olan İslamî Türk edebiyatının ilk en büyük verimidir. 6645 beyitlik didaktik bir manzume olan eser, aruzun fe'ûlün feulün feulün fe'ûl vezniyle yazılmıştır. Yusuf Has Hacib eserini meydana getirirken gerek nazım örgüsü, gerekse epik üslup açısından Firdevsî'nin Şehnâme'sinden etkilenmiş, Onun Farsçada yaptığını Türkçede yapmıştır. Firdevsî'nin Fars-İslam biçimine dönüştürdüğü İran destanını, Türk destan geleneğini bir tarafa bırakıp Fars-İslam hükümdarlık ideallerini alarak yapmaya çalışmış ve bunları Orta Asya Türk edebiyat geleneği ile birleştirmiştir.

EDEBÎ DEĞER ve İÇERİK

Yusuf Has Hacib, bu eseriyle Türk hükümdarlık, devlet idaresi ve hikmet geleneklerinin Arap ve Fars gelenekleri ile karşılaştırılabilecek derecede başarılı olduğunu göstermek ve ispatlamak amacını gütmektedir. Bu amaçla da devleti yönetenler ve yönetim biçimleriyle ilgili sözleri ve deyişleri Orta Asya'daki Türk hükümdar ve devlet büyüklerinden seçmiştir. Onun devlet hizmetinde bulunduğu uzun zaman dikkate alınırca, eserinde kendi gözlem ve tecrübelerine de yer verdiği görülür.

EDEBÎ DEĞER ve İÇERİK

Yusuf Has Hacib'in yönetim ve siyaset alanında başka kaynakları da vardır. İlk İslamî eser olması dolayısıyla ilk Müslüman filozoflar ve onların kaynağı olan Batılı düşünürlerden Eflatun ve Aristo'nun bu konuda yazdıkları, görüşleri ve felsefeleri Yusuf Has Hacib'e kaynak olmuştur. Batının fikir ve görüşlerini alarak bunu İslamî görüşlerle bağdaştıran Müslüman filozof Fârâbî'nin eserleri de devlet ve yönetim konusunda başvuru kaynağıdır.

İÇERİK

Yusuf Has Hacib eserinde dört soyut kavramı kişileştirmiş, bu kişilere de uygun adlar vermiştir. Eserinin baş kısımlarında bu dört kişiden bahseder ve onları okuyucuya tanıtır. Bu kişiler ve temsil ettikleri kavramlar şunlardır:

KAVRAMLAR ve KİŞİLER

- ☞ Kün Togdı (hükümdar) “gün doğdu, doğan güneş”, adaleti temsil eder.
- ☞ Ay Toldı (vezir) “ay doldu, dolunay”, baht, talih ve ikbali temsil eder.
- ☞ Ögdülniış (vezirin oğlu) “övülmüş”, akıl ve anlayışı temsil eder.
- ☞ Odgurmış (vezirin kardeşi) “uyanık”, dünya işlerinin sonunu temsil eder. ‘ÂKIBET’

TEMALAR

- œ Eserin ilk yarısı bu karakterlerin ilk üçü arasındaki ilişkileri anlatır ve çoğunlukla İran edebiyatından kaynaklanan geleneksel “hükümdarlara ayna” temalarını ele alır.
- œ Eserin ikinci yarısı ise, daha çok muhalif karakter olan Odgurmuş üzerinde yoğunlaşır ve sûfîlik ya da İslam mistisizmine (tasavvuf) ilişkin dinî temaları içerir.

DİĞER KİŞİLER

- ❧ Eserde bu dört ana karakterin dışında anlamlı adlar taşıyan üç kişi daha vardır:
- ❧ Küsemış (Ay Toldı başkente geldiğinde ona yardım eden kişi), Ersig (hükümdarın mabeyncisi) ve Kumaru (Odgurmuş'ın mürididir). Kutadgu Bilig didaktik bir eser olmasına rağmen yer yer şiirselliğin ve lirizmin görülmesi (özellikle eserin başındaki Tanrı ve Peygamber övgüleri, bahar kasidesi ve hükümdar övgüsü bölümleri) Yusuf Has Hacib'in duyarlı bir şair olduğunu göstermektedir. Dört kişi arasında geçen münazarayı andıran eser, eski dönemlerden kalma atasözleri ve bilgelik ifadesi taşıyan deyimlerle süslenmiştir. Hatta Yusuf Has Hacib, eserine önceden yazdığı şiirlerini de katmıştır.

EDEBÎ DEĞER

- ☞ Karahanlılar döneminde yazılmış iki önemli eser olan Kutadgu Bilig ve Divanü Lugati't-Türk, bu dönemde Türk şiirinin başlıca iki kolda geliştiğini göstermektedir:
- ☞ 1. Halk şiiri,
  - ☞ 2. Aydın kesimin şiiri.
- ☞ Halk şiiri örneklerini daha çok Divanü Lugati't-Türk'te görmekteyiz.

DİL VE USLÛP

❧ Kutadgu Bilig, Halk şiirinin dışında kalan ve araştırıcılar tarafından “Aydın zümre şiiri” olarak değerlendirilen ikinci grup içinde yer alır. Bu türdeki şiirler aruz vezni ile yazılmıştır. Ancak dil yönünden halk ve aydın dili gibi bir durum görülmez. Yusuf Has Hacib’in eserini halk da anlar, çünkü o halkın konuştuğu dil ile yazmıştır. Yusuf Has Hacib, alışık olmadığı bir vezin türü olmasına rağmen bunu şiirine başarıyla uygulamıştır. Kutadgu Bilig in vezni daha önce de belirttiğimiz gibi

❧ feulün feulün feulün feül’dür

ŞAIR

Yusuf Has Hacib, Türk edebiyatında ilk kaside yazarı olarak görülür. Kutadgu Bilig in sonunda yer alan kasideler bunun açık örneğidir. O bu kasidelerin ilk ikisinde feulün feulün feulün feulün veznini de kullanır. Bu durumda şair, aruzun iki veznini kullanmıştır. Kutadgu Bilig ten edindiğimiz bilgilere göre onun başka şiirleri de vardır. Akla ve bilgiye önem vermesi açısından Âşık Paşa'ya da tesir etmiştir.

ŞAIR VE ŞİİR

œ Eserin başında mensur ve manzum mukaddimeler ile babların (bölümlerin) fihristi bulunmaktadır. Bunların devamında yer alan Allah'a hamd ve Allah'a yakarış / dua İslamî Türk edebiyatının bize kadar gelen ilk tevhit ve münacat örneğidir. Otuz üç beyitten oluşan bu manzume mesnevi şeklinde yazılmıştır.

YUSUF HAS HÂCİP

Hayatı, Edebî Kişiliği, Eseri

MÜELLİF

Yusuf Has Hacib Karahanlı edip, şâir ve devlet adamı. Doğu Türkistan'daki Balasagun şehrinde, muhtemelen 1017 yılında doğdu. Asil bir Türk ve Müslüman âileye mensup olduğu tahmin edilmektedir. Balasagun'da tahsil ve terbiye gördü. Karahanlı hizmetine girip, 'Has Hâcib' unvânını almadan önce Balasagunlu Yûsuf, olarak tanındı.

YUSUF HAS HACİB

Balasagunlu Yûsuf, kendini çok iyi yetiştirdi. Elli yaşlarındayken on sekiz ay içerisinde manzum olarak Kutadgu Bilig adlı meşhur eserini yazdı. Bu kitabı, Kaşgar'a gelip, 1070'te Karahanlı hükümdarı, edebiyat meraklısı Uluğ Kara Buğra Hana arz etti. Kara Buğra Han, Türklerin ahlâk hukuk ve devlet idâresi ile törelerini çok güzel olarak dile getiren eseri, Balasagunlu Yûsuf'a, sarayında okuttu. Kutadgu Bilig, Karahanlı Sarayında günlerce okunup, çok beğenildi. 'Uluğ Has Hâcib' unvânı ile başvezir yardımcılığı ile taltif edilerek, en yüksek Karahanlı devlet memuriyetlerinden biri verildi. Bu vazifesiyle 'Yûsuf Has Hâcib' olarak tanınıp, târih ve edebiyat literatürüne girdi.

MÜELLİF

Yûsuf Has Hâcib, İslâmî Türk edebiyatının, eseri elimize geçen ilk yazarıdır. Devrinin bilgin bir yazarı ve Türk tefekkür târihinin mümtaz bir düşünürüdür. Eserini, münâcât, nât, cihâr yâr-ı güzîn'i övme ile süslemiştir. Yûsuf Has Hâcib'in vefâtı muhtemelen 1077'dir.

ESER

☞ Karahanlı dönemindeki yeni oluşum diğer alanlarda olduğu gibi kendisini edebiyatta da göstererek, özellikle bu dönemde önemli bir Türk-İslâm merkezi haline gelen Doğu Karahanlıların başkenti Kaşgar'da, İslâmî Türk edebiyatının bilinen ilk eserleri -XI. yüzyıl ortalarında- Hakanî Türkçesi ile yazılmaya başlandı. Bunlardan biri Balasagunlu Yûsuf'un Balasagun'da iken yazmaya başladığı ve Kaşgar'a gelerek orada tamamlayıp 1069/1070'te Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Han'a sunduğu Kutadgu Bilig'dir.

ESER

❧ Bu muazzam Türkçe eser, 6645 beyit olup aruzun fe'ûlün fe'ûlün fe'ûlün fe'ûl kalıbıyla yazılmıştır. Kutadgu Bilig, eski Türk ahlâk ve devlet telakkisi ile İslâmî itikadı birleştiren nasihatname ve siyasetname mahiyetinde didaktik bir eserdir. Mesnevî nazım şekliyle yazılan esere Allah'a hamd ile başlanmış, Hz. Peygamber ve Dört Halife övgüsünden sonra bahar tasviri ve hükümdarın medhine yer verilmiştir. Yedi yıldız ve on iki burç değerlendirildikten sonra “bilgi, dil ve iyilik” konulan üzerinde durulmuş ve kitabın adı ve manası açıklanmıştır.

ESER

œ Eserin asıl bölümü on ikinci bâbdan itibaren başlamaktadır. Dört bölümden oluşan bu kısım, dört kişi arasında geçen bir münazaraya dayanmaktadır. Bunlar doğru yasayı temsil eden “Kün Togdı”, kut (saadet, ikbal ve devlet)’u temsil eden “Ay Toldı”, akı ve bilgiyi temsil eden vezirin oğlu “Ög-dülmiş” ve kanaat ve akıbeti temsil eden vezirin akrabası “Odgurmış” tır. Eserde yer yer İslâm öncesi Türk şiir geleneği tarzında nazmedilmiş dörtlüklere de rastlanmaktadır. Kutadgu Bilig’in bilinen üç yazma nüshası vardır. Bunlar şunlardır:

ESERİN NÜSHALARI

1. Viyana nüshası: Uygur harfleriyle 1439'da Herat'ta yazılan bu nüsha TDK tarafından tıpkıbasım olarak yayımlanmıştır (Kutadgu Bilig Tıpkıbasım 1. Viyana Nüshası, İstanbul 1942).

ESERİN NÜSHALARI

2. Kahire nüshası: İstinsah tarihi bilinmeyen bu nüsha Kahire'de bulunmuş olup Arap harfleriyle yazılmıştır. TDK (Kutadgu Bilig Tıpkıbasım III, Mısır Nüshası, İstanbul 1943) ve Kültür Bakanlığı (Kutadgu Bilig, Yusuf Has Hacib, Ankara 1993) tarafından tıpkıbasım olarak yayımlanmıştır.

ESERİN NÜSHALARI

3. Fergana Nüshası: 1914 yılında Fergana'da Zeki Velidi Togan tarafından bulunan nüsha, Arap harfleriyle yazılmış olup başından birkaç yaprak eksiktir. Hacim itibariyle Kahire nüshasından daha hacimli olan bu nüsha da TDK tarafından tıpkıbasım olarak yayımlanmıştır (Kutadgu Bilig Tıpkıbasım II, Fergana Nüshası, İstanbul 1942).

ESER ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

- ☞ Eserin bu üç nüshası karşılaştırılarak tenkitli metni (Kutadgu Bilig I, Tıpkıçekimle Yapılmış 2. baskı, Ankara 1979) ve Türkiye Türkçesine çevirisi (Yusuf Has Hâcib Kutadgu Bilig, (Çeviri), Ankara 1988) Reşit Rahmeti Arat tarafından yayımlanmıştır. Reşit Rahmeti Arat tarafından hazırlanan indeksi ise Kemal Eraslan, Osman F. Sertkaya ve Nuri Yüce tarafından yayımlanmıştır (Kutadgu Bilig III İndeks, İndeksi Neşre hzr. Kemal Eraslan, Osman F. Sertkaya, Nuri Yüce, İstanbul 1979). Fikri Silahtaroglu, eseri Türkiye Türkçesine manzum olarak uyarlamıştır (Günümüz Türkçesi ile Kutadgu Bilig Uyarlaması, Ankara 1996). A. Dilaçar, eserin yazıldığı dönem ile şairini tanıtip mesneviyi değerlendirmiştir (Kutadgu Bilig İncelemesi. Ankara 1995). Ahmet B. Ercilasun ise, Kutadgu Bilig'de kullanılan Türkçe Fiiller üzerine bir çalışma yaparak neşretmiştir (Kutadgu Bilig Grameri -Fiil-, Ankara 1984).

7 Şubat 2020

- ❧ 1. DERS: Kutadgu Bilig'in Kelime Anlamı ve Çağrışımları
  - ❧ 2. DERS: Kutadgu Bilig'in Dili
  - ❧ 3. DERS: Kutadgu Bilig'in Kaleme Alındığı Ortam
-
- ❧ *Ek Olarak: Şiir Tahlili / Not Tutma / Sözlük Kullanımı*

KUTADGU BİLİĞ OKUMALARI

- ❧ Mesnevi
- ❧ Alegori
- ❧ Sûfî
- ❧ Mistisizm kelime ve kavramların anlamını araştırınız.
- ❧ Şiir Tahlilini ve Kitabın Önsöz Bölümünü okuyarak
- ❧ Defterinizle/ dosyanızla☺ geliniz.
- ❧ TEŞEKKÜR EDERİM.